

NIDA

01

มกราคม -
เมษายน 2568

Impacts

พนันบนดิน

มฤตยูผดุง

Editor's Note

กระแสความนิยมการเล่นพนันที่พุ่งสูงขึ้นอย่างฉูดฉาดไม่อยู่นั้นไม่ได้เป็นเพียงปรากฏการณ์เฉพาะในไทย หากแต่เกิดขึ้นในระดับโลก ไม่ว่าจะเป็นในสหรัฐฯ อังกฤษ ยุโรปส่วนใหญ่ อเมริกาใต้ โดยบทความ “‘โลกบ้าคลั่งพนัน’ กับไทย” โดย วรากรณ์ สามโกเศศ ในเว็บไซต์ ThaiPublica ซึ่งระบุว่าความต้องการของประชาชน และการผ่อนปรนของรัฐ เป็นปัจจัยสำคัญที่กดดันทางอ้อมให้ไทยมีทิศทางการรับต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาคการพนัน ทั้งนี้ก็เพื่อการขยายตลาดเข้ามายังไทยของธุรกิจพนันยักษ์ใหญ่ของโลก รวมทั้งการที่ไทยเองจะปึกหมุดสร้างการแข่งขันในภาคการพนันกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียที่เดินล้ำหน้าไปก่อนแล้ว ซึ่งการผลักดันการเติบโตของ GDP ด้วยเครื่องจักรใหม่นี้จะส่งผลกระทบซ้ำเติมต่อสังคมไทยที่เดิมก็มีปัญหาจากพนันใต้ดินหนักอยู่แล้วอย่างแน่นอน โดยเฉพาะพนันออนไลน์ ซึ่งตามสถิติจากข่าว “คนไทย 34 ล้านเล่นพนัน ล็อตเตอรี่-หวยใต้ดิน-ไพ่ยอตนิยม” ของเว็บไซต์ SPACEBAR ระบุว่า สล็อตแมชชีน/ตู้พนัน กลายเป็นพนันที่માแรงจนแทรกขึ้นมาเป็นอันดับ 4 แทนพนันทายผลฟุตบอล เป็นรองก็แต่ล็อตเตอรี่ หวยใต้ดิน และไพ่นกกระจิ ดั้งหัวข้อข่าว โดยจำนวนผู้เล่นที่เดิมเคยมีอยู่ราว 0.82 ล้านคนในปี 2562 นั้น ได้กระโดดขึ้นไปถึง 7.06 ล้านคนในปี 2566 เมื่อนับเฉพาะผู้เล่นหน้าใหม่ ทั้งนี้เกมที่มีความนิยมเป็นอันดับ 1 คือ สล็อตแมชชีน/เกมพนัน ร้อยละ 72 ตามด้วย ไพ่คาบาร่า/ป็อกเต้ง ร้อยละ 35.2 และไฮโล/น้ำเต้าปูปลา อีกร้อยละ 16 ขณะที่เมื่อดูในส่วนของวงเงินก็พบว่า สูงขึ้นจาก 20,152 ล้านบาทในปี 2562 ไปเป็น 154,819 ล้านบาทในปี 2566 สถิติที่น่ากังวลที่สุดจากข่าวคือในปีเดียวกันนี้พบว่า จำนวนของนักพนันเด็ก (15-18 ปี) ที่ถูกระบุว่ามีปัญหาติดการพนันมีอยู่ถึง 1.91 แสนคน ขณะที่นักพนันเยาวชน (19-25 ปี) ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเตรียมตัวเข้าสู่วัยทำงานนั้นยังมีจำนวนสูงกว่าเป็นหลายเท่า โดยถูกระบุว่ามีอยู่ถึง 8.16 แสนคน

ท่ามกลางประเด็นร้อนแรงทางการเมืองในการเร่งผลักดันนโยบายสำคัญด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลเพื่อไทย อย่างร่างพระราชบัญญัติสถาบันเชิงครบวงจร พ.ศ. หรือที่รู้จักกันว่า โครงการเอนเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์ ซึ่งพ่วงมาด้วย “กาสิโน” รวมกระทั่งการประกาศว่าจะทำให้พนันออนไลน์เป็นสิ่งถูกกฎหมายนั้น ต่างก็มีความคลุมเครือในรายละเอียดและการสื่อสารทำความเข้าใจซึ่งสร้างความกังวลใหญ่หลวงให้กับสังคม NIDA Impacts ฉบับปฐมฤกษ์ ปี 2568 จึงอยากชวนผู้อ่านมอง “พนันใต้ดิน-พนันบนดิน” กับสังคมไทย ผ่านวิทยานิพนธ์สามชิ้นของนักศึกษา NIDA ที่เกี่ยวข้องกับเอนเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์และพนันใต้ดิน ได้แก่

1) #พนันออนไลน์ 2) #พนันฟุตบอล และ 3) #หวยใต้ดิน พร้อมบทสัมภาษณ์

อาจารย์ที่ปรึกษาของวิทยานิพนธ์ รวมทั้งความเห็นต่อเอนเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ สทพัฒนา (พนันฟุตบอล) และรองศาสตราจารย์ ดร. อัสวิน เนตรโพธิ์แก้ว (หวยใต้ดิน)

ปิดท้ายด้วยบทสัมภาษณ์ “หวยเกษียณ = ผ่าทางออก

ประเทศ?” โดย รองศาสตราจารย์ ดร. พรเพ็ญ

วรสิทธิ์า ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยประชาคมเศรษฐกิจ-

อาเซียน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(NIDA) นักวิจัยอาวุโสที่มีบทบาทผลักดัน

แนวคิด “หวยเกษียณ” ซึ่งอาจจะเป็น

คำตอบให้กับสังคมไทยที่ได้เข้าสู่สังคม

ผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ ชนิดไม่ทัน

ได้ตั้งตัว

สารบัญ

ผลสำรวจนิด้าโพล:

“การพนันร้อน ๆ
มาแล้วจ้า...”

สาระสำคัญของร่าง
พระราชบัญญัติการประกอบ
ธุรกิจสถาบันบันเทิงครบวงจร

บทวิจัย “ปัญหาทางกฎหมาย
ในการควบคุมพนันออนไลน์”

โดย อรพิน ปานเกษม

บทวิจัย “การศึกษาปัจจัยที่มี
ผลต่อพฤติกรรมการเล่นพนัน
ฟุตบอลของเยาวชนในเขต
กรุงเทพมหานคร”

โดย หม่อมหลวงกตติกา สุขสวัสดิ์

พร้อมบทสัมภาษณ์
รองศาสตราจารย์

ดร. ประพนธ์ สหพัฒนา

บทวิจัย “อัตลักษณ์และเครือ
ข่ายการสื่อสารของนักพนัน
หวยใต้ดินชนชั้นกลาง”

โดย วชิรารัตน์ นິรันดร์เดชาภัทร

พร้อมบทสัมภาษณ์
รองศาสตราจารย์
ดร. อิศวิน โพธิ์แก้ว

“หวยเถื่อน =
ผ่าทางออกประเทศ?”

บทสัมภาษณ์
รองศาสตราจารย์
ดร. พรเพ็ญ วรสิทธา

ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล”

เผยแพร่ผลการสำรวจของประชาชน

เรื่อง “การพนันร้อน ๆ มาแล้วจ้า ...”

ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 20-21 มกราคม 2568

จากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป กระจายทุกภูมิภาค

ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ทั่วประเทศ

รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,310 หน่วยตัวอย่าง เกี่ยวกับ

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเรื่องสถานบันเทิงครบวงจร

(Entertainment Complex) การสำรวจอาศัยการสุ่มตัวอย่าง

โดยใช้ความน่าจะเป็นจากบัญชีรายชื่อฐานข้อมูลตัวอย่างหลัก (Master Sample)

ของ “นิด้าโพล” สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เก็บข้อมูลด้วยวิธี

การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 97.0 สามารถดาวน์โหลดผลสำรวจ

ฉบับเต็มได้ที่ <https://nidapoll.nida.ac.th/data/survey/uploads/FILE-1737794524008.pdf>

ผลสำรวจ ความคิดเห็นของประชาชน ต่อนโยบายต่าง ๆ (%)

การอนุญาตการลงทุน สถานบันเทิงครบวงจร ที่รวมกาสิโน

59.16

ไม่เห็นด้วย

ทั้งสถาน

บันเทิง

ครบวงจร

และกาสิโน

28.93

เห็นด้วย

ทั้งสถาน

บันเทิง

ครบวงจร

และกาสิโน

8.63

เห็นด้วย

กับสถาน

บันเทิง

ครบวงจรที่

ไม่มีกาสิโน

1.68

ยังไ้ก็ได้

ไม่มี

ความเห็น

1.60

เห็นด้วย

กับกาสิโน

เพียง

อย่างเดียว

การแก้กฎหมาย ให้การพนันออนไลน์ถูกกฎหมาย

59.32

ไม่เห็นด้วย
เลย

19.92

เห็นด้วย
มาก

11.45

ค่อนข้าง
เห็นด้วย

10.31

ไม่ค่อย
เห็นด้วย

การทำประชามติเรื่อง สถานบันเทิงครบวงจรที่มี กาสิโนและการพนันออนไลน์ ถูกกฎหมาย

51.07

ไม่เห็นด้วยกับ
การทำประชามติ
ทั้งเรื่องสถาน
บันเทิงครบวงจร
ที่มีกาสิโนและเรื่อง
การพนันออนไลน์
ถูกกฎหมาย

37.86

เห็นด้วยกับ
การทำประชามติ
ทั้งเรื่องสถาน
บันเทิงครบวงจร
ที่มีกาสิโน
และเรื่องการพนัน
ออนไลน์
ถูกกฎหมาย

5.11

เห็นด้วย
กับการทำ
ประชามติ
เฉพาะเรื่อง
สถานบันเทิง
ครบวงจร
ที่มีกาสิโน

3.89

เห็นด้วย
กับการทำ
ประชามติ
เฉพาะเรื่อง
การพนัน
ออนไลน์
ถูกกฎหมาย

1.99

ยังก็ได้
ไม่มีความเห็น

0.08

ไม่ตอบ

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ การประกอบธุรกิจสถานบันเทิงครบวงจร

หรือที่เรียกกันว่า **Entertainment Complex**
ที่หลายฝ่ายกำลังเฝ้าติดตาม

1.

กำหนดให้ตั้งคณะกรรมการ 2 ชุดที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ แต่ยังขาดรายละเอียดใน
การถ่วงดุลอำนาจและการตรวจสอบจากภาคประชาชน

ประกอบด้วยคณะกรรมการ 2 ชุด ชุดแรกมีอำนาจหลักในการกำกับดูแลด้านนโยบาย ออก ต่อ หรือ
ถอนใบอนุญาต และกำหนดอัตราภาษี โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน อีกชุดมีอำนาจหลักในการ
กำกับดูแลส่วนสำนักงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บรายได้เพื่อส่งเข้าคลังเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี

2.

กำหนดให้ต้องมี “กาสิโน” แต่บังคับประกอบพร้อมอื่น ๆ ยังคงไม่ได้กำหนด

เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงแรม สนามกีฬา สวนน้ำ สวนสนุก ฯลฯ โดยกาสิโนจะต้องมีพื้นที่ใช้สอย
ไม่เกินร้อยละ 10 ของพื้นที่ใช้สอยทั้งหมด เช่นเดียวกับพื้นที่ส่งเสริมสินค้าและบริการไทยที่กำหนด
ให้ต้องมีในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 10 เช่นกัน

3.

กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิ์เข้ากาสิโนเพิ่มเติมเฉพาะในกรณีที่เป็นคนไทย คือ
ต้องมีเงินในบัญชีเงินฝากไม่น้อยกว่า 50 ล้านบาทติดต่อกัน 6 เดือน

นอกเหนือจาก 1) ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี และ 2) ต้องลงทะเบียนและชำระค่าเข้า 5,000 บาท

4.

ยกเว้น พ.ร.บ. อย่างน้อยสองฉบับ ในการขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจสถานบันเทิง
ครบวงจร

1) พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว สำหรับนิติบุคคลที่ผู้ถือหุ้นไม่ใช่สัญชาติไทยเกินร้อยละ
50 2) พ.ร.บ. บริษัทมหาชนจำกัดฯ มาตรา 67 สำหรับกรรมการบริษัทมหาชนจำกัดที่มีถิ่นที่อยู่ใน
ไทยหรือไม่ใช่บุคคลสัญชาติไทยน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง หากเข้าเงื่อนไขข้อกำหนดสัดส่วนที่คณะกรรมการ
นโยบายฯ กำหนด

5.

กฎหมายฉบับอื่น ๆ อาจได้รับการยกเว้นภายหลังกฎหมายบังคับใช้

ไม่ต่างกับ พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวฯ หรือ พ.ร.บ. บริษัทมหาชนจำกัดฯ ดังที่กล่าวไปแล้ว

6.

ยกเว้นการบังคับใช้ พ.ร.บ. การพนันฯ กับกาสิโนหรือการพนันต่าง ๆ ในกาสิโนของสถาบันแห่งนครบวงจร

โดยให้อยู่ภายใต้การบังคับใช้ของ พ.ร.บ. สถานบันแห่งนครบวงจรฯ เท่านั้น

ผลงานวิจัยของนักศึกษา NIDA
ที่เกี่ยวข้องกับเอนเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์
และการพนัน

[1] พนันออนไลน์

วิทยานิพนธ์ในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปี 2558
ในหัวข้อ ปัญหาทางกฎหมายในการควบคุมโฆษณาพนันออนไลน์

โดย อรพิน ปานเกษม

ศึกษาฉบับเต็มได้ที่ <https://libdcms.nida.ac.th/thesis2558/6/b191702.pdf>

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายในการควบคุมการพนันออนไลน์หรือการพนันผ่านระบบอินเทอร์เน็ตซึ่งกำลังได้รับความนิยมแพร่หลาย สะท้อนได้จากจำนวนผู้เล่นทั่วโลกที่เพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดดตามการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสารไร้พรมแดน หากแต่ยังไม่มียกกฎหมายบังคับใช้เพื่อคุ้มครองประชาชน และเยาวชนที่เข้าถึงได้โดยปราศจากกลไกควบคุม โดยเฉพาะโฆษณาพนันออนไลน์ที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบอยู่ตลอดเวลาให้กลมกลืนอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คนอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยง ผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่การศึกษานิยามความหมายและวิวัฒนาการของรูปแบบของ “การพนัน” และ “โฆษณา” เพื่อวิเคราะห์ปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาการพนันออนไลน์ ได้แก่ พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ. 2478 และ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่มีความไม่ชัดเจนในบทบัญญัติทั้งนิยามความหมายของคำว่า โฆษณา และการกำหนดความรับผิดชอบและบทลงโทษ และเพื่อค้นหาแนวทางการปรับปรุงกฎหมายที่เหมาะสมสอดคล้องครอบคลุมบริบทความเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ

ข้อค้นพบจากงานวิจัย

ผู้วิจัยพบว่า การสื่อสารการตลาดและโฆษณาแฝงรูปแบบต่าง ๆ ในเว็บพนันออนไลน์อาศัยแนวคิดการเพิ่มความถี่ในการพบเห็น ไม่ว่าจะบนแบนเนอร์ หน้าต่างโฆษณา การแนบ Url ตาม Facebook page ต่าง ๆ และการลงโฆษณาในเสิร์ชเอ็นจิน บ่อยครั้งปรากฏในการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬารายการต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวอย่างของกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่เหล่าบริษัทเว็บพนันรายใหญ่ของโลกเลือกใช้เพื่อเข้าถึงผู้ชมทั่วโลก โดยการเป็นสปอนเซอร์ให้กับรายการหรือสโมสรกีฬาเพื่อจะได้ชื่อบริษัท เว็บ โลกได้บนแบนเนอร์หรือชุดกีฬา เหล่านี้ย่อมค่อย ๆ สร้างความจดจำ ย้ำเตือนซ้ำ ๆ จนผู้รับชมรู้สึกยอมรับและไม่ได้มองว่ามันคือโฆษณาที่กำลังถูกยัดเยียด กระทั่งเกิดความรู้สึกดีต่อผลิตภัณฑ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงข้อกำหนดของกฎหมาย 2 ฉบับหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบังคับใช้ควบคุมการโฆษณาพนันออนไลน์ ได้แก่ พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ. 2478 และ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยพบว่า พ.ร.บ. การพนันฯ กำหนดประเภทของการเล่นพนันเป็น 2 บัญชี ได้แก่ บัญชี ก. คือพนันที่ไม่สามารถขออนุญาตให้จัดเล่นได้ เว้นแต่จะมีการออกกฤษฎีกาอนุญาต และ บัญชี ข. คือพนันที่สามารถขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ได้ ทั้งนี้ มาตราที่เกี่ยวข้องกับโฆษณา ได้แก่ มาตรา 12 และ มาตรา 9 ที่เป็นการห้ามมิให้ประกาศโฆษณาหรือชักชวนให้บุคคลเข้าร่วมในการเล่น อย่างไรก็ตาม พ.ร.บ. การพนันฯ ครอบคลุมเฉพาะการพนันรูปแบบเก่า และไม่เคยมีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัย จนเมื่อปี พ.ศ. 2554 และ 2556 จึงได้มีการพยายามจะผลักดันร่าง พ.ร.บ. การพนัน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. โดยร่างในปี พ.ศ. 2556 ได้ปรับปรุงเนื้อหาให้ครอบคลุมการเล่นพนันที่จัดบนอินเทอร์เน็ตโดยเพิ่มไว้ในบัญชี ข. มาตรา 6 หากแต่ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขการควบคุมการโฆษณาหรือส่งเสริมการเล่นพนันที่จัดบนอินเทอร์เน็ต ขณะที่ในส่วนของนิยามความหมายของคำว่า โฆษณา พบว่า ไม่ได้มีระบุไว้ จึงไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดว่าการกระทำลักษณะใดจึงจะถือเป็นการโฆษณา

ในส่วนของ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการกำกับดูแลการโฆษณาในสินค้าและบริการทุกประเภท มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับโฆษณา ได้แก่ มาตรา 22 ระบุเกี่ยวกับ การห้ามโฆษณาที่มีข้อความเข้าข่ายไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมโดยรวม เช่น มาตรา 22 (3) ระบุห้ามข้อความที่เป็นการสนับสนุนให้มีการกระทำความผิดกฎหมายหรือศีลธรรม หากมีความผิดตามมาตรา 22 แล้ว ในมาตรา 24 และ 27 ระบุว่าคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาสามารถมีคำสั่งให้จำกัดการใช้สื่อโฆษณาหรือห้ามการโฆษณา และในมาตรา 48 ยังได้ระบุต่อมาถึงการกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้โฆษณาที่ฝ่าฝืนมาตรา 22 (3), (4), (5) เป็นต้น หากเป็นเจ้าของสื่อโฆษณาจะใช้มาตรา 50 และ 51 ในการกำกับดูแล อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีพบว่าเคยมีการดำเนินการใด ๆ กับผู้โฆษณาและเจ้าของสื่อโฆษณา อาจเพราะมองว่าเป็นฐานความผิดตาม พ.ร.บ.การพนันฯ คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาจึงไม่ได้ใช้อำนาจของตัวเองดำเนินการเอาผิด

ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการโฆษณาการพนันออนไลน์ในต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และสิงคโปร์ พบสาระสำคัญของ พ.ร.บ. การพนัน ค.ศ. 2005 ของอังกฤษ ได้นิยามคำว่า การโฆษณา ไว้อย่างครอบคลุมถึงการกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความ เพื่อประโยชน์ทางการค้า ส่วนสิงคโปร์ ตาม พ.ร.บ. การเล่นเกมพนันระยะไกล ค.ศ. 2014 ได้นิยามคำว่า การโฆษณา ไว้อย่างครอบคลุมเช่นกัน ทั้งยังหมายรวมถึงการบริการการเล่นพนันระยะไกลด้วย ขณะที่สหรัฐฯ เมื่อประสบกับปัญหาจากพนันออนไลน์ก็ได้ปรับปรุงกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ให้ครอบคลุมการพนันออนไลน์และการโฆษณาพนันออนไลน์ ส่วนฝรั่งเศสมีกฎหมายที่เข้มงวดกับโฆษณาพนันเพื่อป้องกันไม่ให้เข้าถึงเยาวชน ทั้งยังระบุข้อมูลการให้การช่วยเหลือผู้เสพติดพนันไว้ด้วย

เมื่อผู้วิจัยศึกษาถึงอำนาจในการกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงาน ตั้งแต่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) พบว่า แม้จะมีความตื่นตัวในการตรวจตราเว็บพนันในช่วงฤดูการแข่งขันฟุตบอลใหญ่ ๆ ทั้งจับกุมผู้มีส่วนร่วมและบล็อกเว็บไซต์ แต่ไม่นานก็ปล่อยปละทำให้เว็บพนันดังกล่าวกลับมาให้บริการใหม่ ส่วนโฆษณาพนันออนไลน์นั้นไม่พบว่ามีกรนำกฎหมายที่มีอยู่มาบังคับใช้แต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การปรับปรุงกฎหมาย

เกี่ยวกับพนันออนไลน์และการโฆษณาพนันออนไลน์ที่บังคับใช้อยู่ จากช่องโหว่ของ พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ. 2478 และ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

- 1) เพิ่มนิยามคำว่า “โฆษณา” “การสื่อสารการตลาด” และ “ข้อความ” ใน พ.ร.บ. การพนันฯ เพื่อให้กฎหมายชัดเจนและครอบคลุมความรับผิดชอบและบทลงโทษ
- 2) แยกการพนันออนไลน์และการโฆษณาพนันออนไลน์ออกมาจากมาตรา 12 ของ พ.ร.บ. การพนันฯ เพื่อให้เป็นกฎหมายฉบับใหม่
- 3) เพิ่มบทลงโทษให้ได้สัดส่วนกับมูลค่าการตลาด
- 4) ก่อตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นเพื่อตรวจตราและบังคับใช้กฎหมายพนันออนไลน์โดยเฉพาะ
- 5) รัฐบาลควรขอความร่วมมือไปยังผู้ให้บริการการพนันระยะไกลที่ในประเทศที่การเล่นพนันออนไลน์ถูกกฎหมายให้ห้ามไม่ให้มีการโฆษณาเว็บพนันออนไลน์เป็นภาษาไทย

Vs

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการพนัน ฉบับแก้ไข ที่มาจากนโยบายรัฐบาล

เพื่อปรับปรุงและแก้ไขเนื้อหาของ พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ. 2478 ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการเล่นพนันในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะการป้องปรามการลักลอบเล่นพนันจากระบบการสื่อสารระยะไกล เช่น ระบบออนไลน์ โดยกำหนดมิให้อนุญาตจัดให้มี หรือเข้าเล่น-เข้าพนันออนไลน์อันระบุไว้ในบัญชี ก. และบัญชี ข. เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ห้ามมิให้อนุญาตจัดให้มี หรือเข้าเล่น-เข้าพนันออนไลน์ในการเล่นอันระบุไว้ในบัญชี ก. และบัญชี ข. เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
- 2) กำหนดโทษของผู้จัดให้มีการเล่นการพนันและพนันออนไลน์ หรือผู้ควบคุมระบบและผู้เข้าเล่นฯ ให้เหมาะสมแก่สภาพและความร้ายแรงแห่งความผิด
- 3) กำหนดอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่

[2]

พนันฟุตบอล

วิทยานิพนธ์ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปี 2561
ในหัวข้อ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันฟุตบอลของเยาวชน
ในสถาบันอาชีวศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

โดย หม่อมหลวงกติกาสุขสวัสดิ์

ศึกษาฉบับเต็มได้ที่ <https://libdcms.nida.ac.th/thesis2561/6/b204756e.pdf>

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันฟุตบอลของเยาวชนไทย โดยมุ่งเน้นที่กลุ่มนักเรียนในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 382 คน เนื่องจากพบว่า เยาวชนกลุ่มนี้มีแนวโน้มเล่นพนันฟุตบอลมากกว่าเยาวชนกลุ่มอื่น ๆ ผลการศึกษาใช้กรอบแนวคิดที่แบ่งปัจจัยออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานของเยาวชน การควบคุมตนเอง พันธะทางสังคม การเรียนรู้ทางสังคม และช่องทางการเล่น โดยใช้แบบสอบถามและการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยกับพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอล

ข้อค้นพบจากงานวิจัย

ผลการศึกษาชี้ว่า ปัจจัยพันธะทางสังคม มีผลมากที่สุดต่อการยับยั้งพฤติกรรมการพนัน โดยเฉพาะด้านความผูกพันต่อครอบครัวและการยึดมั่นในศีลธรรม เช่น การไม่ยอมทำให้ครอบครัวเสียชื่อเสียงหรือความรู้สึกภูมิใจที่เป็นคนดี รองลงมาคือ ปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคม โดยพบว่า การได้รับการสนับสนุนหรือเสริมแรงจากคนรอบข้าง เช่น การชมว่าทนายผลบอลเก่ง หรือไม่มีใครตำหนิเมื่อเล่นพนัน มีผลทำให้เยาวชนมีแนวโน้มเล่นการพนันฟุตบอลมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ที่พบว่า พันธะทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงลบสูงสุด ขณะที่การเรียนรู้ทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการพนัน หมายความว่าเยาวชนที่มีความใกล้ชิดหรือมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้างจะมีแนวโน้มเล่นพนันน้อย และการเรียนรู้ในเรื่องการพนันจากคนรอบข้างจะส่งผลให้มีการเล่นพนันมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ในงานวิจัยนี้ ปัจจัยพื้นฐานของเยาวชน การควบคุมตนเอง และช่องทางการเล่น ไม่ได้แสดงแนวโน้มความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอล ต่างจากงานวิจัยในต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยเหล่านี้ ยิ่งในยุคที่เยาวชนสามารถเข้าถึงการพนันผ่านมือถือหรือออนไลน์ได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะช่วงโควิด-19 ที่การเรียนออนไลน์แพร่หลาย อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ให้ข้อมูลเชิงลึกที่มีประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางป้องกัน เช่น การสร้างความเข้มแข็งให้พันธะทางสังคม และลดการเรียนรู้หรือเลียนแบบพฤติกรรมการพนันในกลุ่มเยาวชนอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม แนวทางป้องกันต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนแต่ต้องอาศัยเวลาระยะยาวและความร่วมมือทั้งจากครอบครัวและโรงเรียนทั้งสิ้น ไม่สามารถจะให้เห็นผลได้ในระยะเวลาอันสั้น

ความเห็น และมุมมองต่องานวิจัย และนโยบาย เอนเตอร์เทนเมนต์ คอมเพล็กซ์

โดย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:
รองศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ สหพัฒนา

งานวิจัยนี้เป็นวิทยานิพนธ์ในปี 2561 ซึ่งหัวข้อการเล่นพนันในกลุ่มเยาวชน มุ่งเน้นที่นักเรียน อาชีวศึกษาและการพนันฟุตบอล เป็นประเด็นที่ยังไม่ล้าสมัย ตัวเลขที่น่าสนใจคือสถิติการเล่นพนันออนไลน์มีถึง เกือบร้อยละ 60 ในช่วงเวลานั้นจากกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเล่นพนันทั้งหมด ซึ่งเป็นไปได้ที่ตัวเลขจะเพิ่มขึ้น อีกมากตามข้อมูลการวิจัยของออสเตรเลียที่ชี้ว่า ช่องทางการเข้าถึงการพนันที่สะดวกจะทำให้มีโอกาสเล่นพนัน มากขึ้น อีกตัวอย่างหนึ่งคืองานวิจัยที่ศึกษาสถิติการเล่นพนันของเยาวชนในช่วงฟุตบอลโลก โดยให้นิยามของ เยาวชนว่าเป็นผู้ที่มีอายุ 12-24 ปี พบว่า มีการเล่นพนันถึงร้อยละ 88.3 แสดงให้เห็นถึงความแพร่หลายของ

การเล่นพนันฟุตบอลในช่วงฤดูการแข่งขันใหญ่ ๆ ถ้าวรวมรายการแข่งขันที่จัดบ่อยกว่าฟุตบอลโลกอย่างฟุตบอลของยุโรป หรือรายการที่มีอยู่เป็นประจำในระดับทวีปหรือประเทศ จะเห็นถึงโอกาสของเยาวชนหรือบุคคลทั่วไปในการเล่นพนันฟุตบอลที่เปิดกว้างและมีความถี่มาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเล่นพนันที่ข้อมูลจากงานวิจัยในต่างประเทศค้นพบจากการศึกษานั้น โดยภาพรวมอาจแบ่งได้เป็นปัจจัยหลัก ๆ ที่มีผลต่อการเล่นพนันของเยาวชน คือ

- **ความสะดวกในการเข้าถึง** กล่าวคือ หากสามารถเข้าถึงได้ผ่านเครื่องมืออุปกรณ์เคลื่อนที่อย่างสมาร์ตโฟนหรือแล็ปท็อปได้อย่างง่ายดาย จะส่งผลให้มีการเล่นพนันมากขึ้น
- **ความเชื่อหรือค่านิยมเกี่ยวกับการพนัน** กล่าวคือ การมองว่าการพนันเป็นเรื่องปกติหรือไม่ หากมองว่าเป็นเรื่องที่ปกติในสังคม หรือคนทั่วไปในสังคมก็เล่น จะทำให้มีแนวโน้มที่จะเล่นพนันสูงขึ้น รวมถึงความเชื่อต่อศาสนาก็มีผลต่อความเชื่อของคนที่ทำให้ไม่เล่นการพนัน
- นอกจากนี้คือ **ความสัมพันธ์ที่มีต่อครอบครัว** ที่หากมีความใกล้ชิดและได้รับความอบอุ่นจากบุคคลในครอบครัว จะทำให้มีแนวโน้มที่เล่นพนันน้อย
- **การใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์** การประพฤติตนอยู่ในกฎระเบียบ จะเหนี่ยวรั้งให้ไม่ใช้เวลาไปกับการเล่นพนัน แต่จะไปทำอะไรที่เป็นประโยชน์มากกว่า
- **สภาพแวดล้อม** ทั้งเพื่อน บุคคลใกล้ชิดนั้น เป็นผู้ทีเล่นหรือไม่เล่นพนัน ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนหรือบุคคลทั่วไปในการเข้าสู่วงการเล่นพนัน

เอนเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์หรือสถานบันเทิงครบวงจร

เอนเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์กับการพนันออนไลน์ถูกกฎหมาย เป็นโครงการซึ่งมีผลกระทบ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมกับเยาวชน อย่างหลังนั้นจะยังเป็นเรื่องในขั้นถัดไปต่อจากเรื่องสถานบันเทิงครบวงจรที่รัฐบาลกำลังดำเนินการอยู่ ซึ่งหลายประเทศได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบจากการพนันออนไลน์ที่ อาจไม่สามารถรับมือได้ไว้มากมายแล้ว ทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม ทั้งผลกระทบทางสังคมและด้าน เศรษฐกิจต่อประชาชน ฝ่ายที่สนับสนุนนโยบายนี้จะให้เหตุผลว่ารัฐบาลจะจัดเก็บรายได้ได้เพิ่มขึ้นอีกหลาย หมื่นล้านบาท เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจสร้างงานอีกจำนวนมาก ทั้งหมดนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่เพราะประเทศ ไทยมีภาคการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลัก อยู่แล้ว สิ่งสำคัญของฝ่ายที่ไม่สนับสนุนนโยบายนี้หรือมีความเห็น ต่อต้านคือการสร้างความชัดเจนในเรื่องมาตรการควบคุมดูแลกาสิโน รวมทั้งกลไกการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ เพราะเรารู้ดีว่ากฎระเบียบต่าง ๆ ในบ้านเมือง ยกตัวอย่าง การห้ามใช้บุหรี่ไฟฟ้า การพนัน ในรูปแบบต่าง ๆ การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา ล้วนแต่มีการฝ่าฝืนให้เห็นอยู่เสมอ ฉะนั้นมาตรการต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในร่าง พ.ร.บ. ฯ จึงถูกตั้งคำถามว่าจะทำได้จริงหรือไม่ หรือมีช่องโหว่หรือไม่ อย่างไร อาทิ การคัดกรองคนไทยผู้มีสิทธิ์เข้าเล่นกาสิโนว่าจะต้องมีเงินฝากในบัญชีธนาคารไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท รวมถึงอายุที่ต้องไม่ต่ำกว่า 20 ปี เป็นต้น

ฉะนั้นรัฐบาลจะต้องกำหนดยุทธศาสตร์การบริหาร ในภาคการพนันกับเศรษฐกิจว่าควรไปทางทิศทางไหน จะ ดำเนินการกาสิโนอย่างไรให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด ซึ่งเรา ได้เห็นบางประเด็นในตัวร่าง พ.ร.บ. ฯ แต่ในรายละเอียดจะ ต้องกำหนดให้ชัดเจนในกฎหมายลูกในระดับต่าง ๆ ภายหลังจาก พ.ร.บ. ฯ มีผลบังคับใช้แล้ว เช่น การควบคุมการประกอบ สถานบริการครบวงจร โดยเฉพาะกาสิโน ที่จำเป็นจะต้องลง รายละเอียดในส่วนของสถาบันและคณะกรรมการที่มีอำนาจ กำกับดูแลกิจการ อาทิ ใบอนุญาต การตรวจสอบและเก็บ ข้อมูลผู้ให้บริการ การกำหนดเกณฑ์การเล่น จำนวนผู้เล่น และเวลาในการเล่น การกำหนดประเภทของการพนันที่ต้องมี การระบุไว้ว่าจะเล่นได้ในกาสิโน การจัดการระบบที่ต้องตรวจสอบได้และรายงานผลต่อสาธารณะอย่างโปร่งใส ฯลฯ

นอกจากนี้รัฐบาลจำเป็นต้องมีมาตรการช่วยเหลือ และดูแลผลกระทบทางสังคมที่ตามมา ทั้งจากผู้ติดการพนัน รวมถึงการก่ออาชญากรรมที่จะเพิ่มจำนวนขึ้น รวมทั้งการ ป้องกันค่านิยมที่ส่งเสริมให้เยาวชนเล่นการพนัน เพราะผล กระทบต่อเยาวชนจากการเล่นพนันนั้นเป็นเรื่องใหญ่มาก

รัฐบาลจะต้องแบ่งสรรงบประมาณในการสร้างความเข้มแข็ง
ให้กับภาคประชาสังคมเพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของกาสิโนและ
เฝ้าติดตามผลกระทบจากการเล่นพนัน สิ่งนี้ถือเป็น
ความขัดแย้งกันเองในสังคมที่ยอมรับให้การพนันเป็นสิ่งถูกกฎหมาย

“คล้าย ๆ กับการไม่ส่งเสริมให้ดื่มสุราแต่รัฐยังคงได้รับรายได้จากการจำหน่ายสุรา แต่รัฐต้องให้ความสำคัญ
ทั้งในแง่ของงบประมาณและกระบวนการตรวจสอบ ขณะที่การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพนัน
เองนั้นอาศัยเวลา เพราะจะต้องเริ่มตั้งแต่การสร้างสภาพแวดล้อมของครอบครัวและโรงเรียนให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย
ของเด็กและเยาวชน

รัฐบาล
ต้องให้น้ำหนัก
กับผลกระทบ
ของการพนันมากกว่า
แม้ว่าประโยชน์ที่ได้
จากกาสิโนนั้นจะมีอยู่บ้าง

เราต้องรู้ว่าเรากำลังทำสิ่งที่สร้างผลกระทบเชิงลบในระยะยาวกับสังคม
เราจึงต้องเตรียมการให้เข้มงวด และจริงจังในการควบคุมผลกระทบนั้น”

[3]

หอยใต้ดิน

ดุเชฎฐินิพนธ์ในหลักสูตรปริญญาดุเชฎฐินบัณฑิต
[นิเทศศาสตรและนวัตกรรมการ] คณะนิเทศศาสตรและนวัตกรรมการจัดการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร ปี 2563
ในหัวข้อ อัตลักษณและเครือขายการสื่อสารของนักพนันหอยใต้ดินชนชั้นกลาง

โดย วชิราธนี นิรันดร์เตชากักร

ศึกษาฉบับเต็มได้ที่ <https://libdcms.nida.ac.th/thesis2563/6/b210225.pdf>

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาถึงอัตลักษณของนักพนันชนชั้นกลาง และการสร้างเครือขายการสื่อสารของนักพนันหอยใต้ดิน เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับหอยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอัตลักษณของนักพนันหอยใต้ดินชนชั้นกลางภายใต้ระบบวัฒนธรรมการเสี่ยงโชคในสังคมยุคดิจิทัล สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพนันใต้ดิน และสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์การทำธุรกิจนอกระบบและความสัมพันธ์ในเครือขาย โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง 15 คน ในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยเจ้ามือรายใหญ่ เจ้ามือรายย่อย คนขายหอย และนักพนันชนชั้นกลาง ที่มีความเชื่อมโยงกันและอยู่ในเครือขายหอยใต้ดินมาไม่น้อยกว่า 5 ปี กำหนดเกณฑ์รายได้ที่ 18,000 บาทขึ้นไป และกำหนดนิยามชนชั้นกลางว่าเป็นกลุ่มที่มีฐานะ มีหน้ามีตาทางสังคม มีอาชีพที่มั่นคง สืบทอดกิจการหรือลงทุนจากบรรพบุรุษ และเป็นกลุ่มที่มีพลังในการขับเคลื่อนประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ข้อค้นพบจากงานวิจัย

จากการศึกษาของผู้วิจัย หอยนั้นเป็นสิ่งที่นำเข้ามาสังคมไทยโดยชาวจีนอพยพก่อนที่จะมีสลากกินแบ่งรัฐบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เจริญเติบโตควบคู่กันมาเป็นเงาตามตัวก็คือหอยใต้ดินนับตั้งแต่รัชกาลที่ 6 ซึ่งได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนไทยจนทุก

วันนี้ แม้จะมีความพยายามในยุคของรัฐบาลทักษิณที่จะทำหวยบนดินเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับรัฐ พร้อมทั้งกวาดล้างเจ้ามือหวยและผู้มีอิทธิพล แต่หวยบนดินก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของนักพนันและความสัมพันธ์ในเครือข่ายพนันใต้ดินจึงเป็นความคาดหวังหนึ่งของผู้วิจัย ว่าการสร้างองค์ความรู้ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางในการนำพนันใต้ดินขึ้นมาเป็นพนันบนดินที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตให้ประสบความสำเร็จ

จากข้อมูลเครือข่ายธุรกิจหวยใต้ดินที่ผู้วิจัยศึกษา เครือข่ายธุรกิจหวยใต้ดินเป็นองค์กรที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบและยืดหยุ่นในรูปแบบที่ระมัดระวังไม่ให้เกิดเม็ดเงินไหลเวียนในระบบเศรษฐกิจกว้างขวาง ระดับบนสุดคือเจ้ามือใหญ่ อาจคุมระดับจังหวัดหรือบางส่วน ถ้ามีอิทธิพลมากอาจกินพื้นที่มากกว่า 1 จังหวัด รองลงมาระดับที่ 2 คือเจ้ามือย่อยหรือยี่ปั้ว ระดับที่ 3 คือก๊วกหรือคนขายหวย ทำหน้าที่ส่งต่อรายได้จากการขายหวยให้เจ้ามือระดับเหนือขึ้นไปโดยได้ผลตอบแทนเป็นค่าคอมมิชชั่น ระดับที่ 4

คือคนเดินโพยหรือเอเยนต์รายย่อย ที่มีความสัมพันธ์กับก๊วกหรือยี่ปั้ว มีหน้าที่เก็บเงินค่าหวยส่งให้ก๊วกหรือยี่ปั้ว อาจได้ค่าจ้างหรือส่วนแบ่งร้อยละ 2-3 ของยอดขาย กรณีที่ในงวดนั้น ๆ มีเลขดัง คนเขียนหวยจะได้รับคำสั่งจากเจ้ามือใหญ่ให้ปิดการขาย ทำให้เจ้ามืออื่น ๆ พลอยทำตามไปด้วย แต่คนเล่นหวยอาจจะติดต่อซื้อซ้ำพื้นที่กับเจ้าอื่นซึ่งถือเป็นการทำการตกลงกันระหว่างเจ้ามือใหญ่ด้วยกัน เงินรายได้จากการขายหวยนี้ส่วนหนึ่งจะถูกนำไปใช้ในการจ่ายค่าส่วยให้แก่ตำรวจเพื่อให้ได้รับความคุ้มครอง แต่ถึงจ่ายส่วยแล้วก็ไม่ได้รับประกันว่าเจ้ามือ คนเดินโพย คนขายหวย จะไม่ถูกจับ

THE GOVERNMENT OF THE DISTRICT OF COLUMBIA
OFFICE OF THE COMPTROLLER OF THE DISTRICT OF COLUMBIA
445
36308-2019

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

หากรัฐต้องการทำห่วยบนดินเพื่อนำรายได้
ที่เคยอยู่ใต้ดินมาใช้พัฒนาประเทศ
รัฐจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายการสื่อสารที่ทันสมัย
และตอบโจททย์ชนชั้นกลางได้ไม่น้อยกว่าห่วยใต้ดิน

21

ความเห็น และมุมมองต่องานวิจัย และนโยบาย เอนเตอร์เทนเมนต์ คอมเพล็กซ์

โดย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:
รองศาสตราจารย์ ดร. อัครวิน เนตรโพธิ์แก้ว

งานวิจัยนี้สร้างองค์ความรู้และมุมมองด้านนิเทศศาสตร์โดยเสนอความเป็นจริงในสังคมวัฒนธรรมไทยที่เกิดขึ้นและดำเนินอยู่ หากแต่ไม่ค่อยถูกรับรู้เพราะมีงานศึกษาค้นขาน้อย โดยให้ข้อมูลทั้งในเชิงปัจเจกบุคคลและกลุ่มสังคมที่สะท้อนให้เห็นว่าภาคเศรษฐกิจของประเทศไม่ได้มีแต่เพียงบนดินที่มองเห็น จับต้องได้ แต่ยังมีที่อยู่ใต้ดินที่มีมูลค่าอีกมหาศาล

หอยคือการพนันไม่ว่าจะถกเถียงอย่างไรก็ตาม ถ้ายอมรับความเป็นจริงที่ว่าหอยใต้ดินเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มันก็เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สร้างเงินไหลเวียนภายในประเทศมากมาย แม้ว่าจะไม่มีระบบตรวจสอบ ระบบภาษี แต่มันก็ทำงานได้

เอนเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์

ต้องยอมรับว่าเวลานี้สังคมเกิดความสับสนมาก เพราะข้อมูลจากรัฐบาลยังไม่มีข้อมูลชัดเจน และมีปัญหาในการสื่อสารข้อมูลกับประชาชน ตั้งแต่จุดประสงค์ที่จะผลักดันนโยบายและเป้าหมายที่วางไว้ทางด้านเศรษฐกิจ สัดส่วนของแต่ละพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ นอกเหนือจากกาสิโนที่กำหนดไว้ว่าจะมีสัดส่วนร้อยละ 10 และส่วนจำหน่ายสินค้าและบริการแบรนด์ไทยอีกร้อยละ 10 รวมถึงกลุ่มเป้าหมายของกาสิโนซึ่งควรจะสร้างความกระจ่างว่าเป็นกลุ่มผู้มีกำลังทรัพย์ทั้งชาวต่างชาติ และเศรษฐกิจไทยที่นำเงินออกไปเล่นกาสิโนนอกประเทศ เป็นต้น

“อยากเสนอแนะว่าขณะที่ร่าง พ.ร.บ. สถานบันเทิงครบวงจร ยังอยู่ในขั้นตอนของรัฐสภาซึ่งจะใช้เวลาอีกยาวนานกว่าโครงการจะเกิดขึ้นจริง รัฐบาลควรต้องทำการศึกษาเชิงลึกในทุกด้าน โดยเฉพาะประเด็นที่มีคนหยิบยกขึ้นมาคัดค้านกันมาก เช่น การฟอกเงิน กลุ่มผลประโยชน์สีเทา ผลกระทบทางสังคมต่อเยาวชน และกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งข้อสรุปว่ากาสิโนดังกล่าวจะใช้โมเดลใด ลาสเวกัส มาเก๊า หรือสิงคโปร์ เพราะที่จริงแล้ว การทำกาสิโนถูกกฎหมายไม่ใช่เรื่องใหม่และประเทศไทยก็หลีกเลี่ยงที่จะไม่ทำได้ยาก

ไม่ช้าไม่นานโครงการนี้ต้องเกิดขึ้น เนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบล้วนมีกาสิโนแล้วทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเมียนมา ลาว กัมพูชา มาเลเซีย แต่โครงการดังกล่าวไม่ควรจะไม่ผ่านด้วยเหตุผลทางการเมือง ฉะนั้นทำอย่างไรที่รัฐบาลจะสามารถสร้างฉันทามติให้เกิดขึ้นในสังคม

เช่นเดียวกับที่งานวิจัยนี้ชี้ว่า รัฐจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังถ้าจะทำโครงการพนันบนดิน ไม่เช่นนั้นก็จะทำไม่สำเร็จ”

หอยเกี๊ยวน
=
ผ่าทางออกประเทศ?

**ความหวังใหม่
ทางเศรษฐกิจ
หรือ
บททดสอบใหม่
ของสังคมสูงอายุไทย?**

เปลี่ยนเกมเดิมพันกาสิโน
ให้เป็นโอกาสของสังคมไทย

ฟังมุมมองและข้อเสนอแนะจากนักเศรษฐศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร. พรเพ็ญ วรสิทธา
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
นักวิจัยอาวุโสผู้ผลักดันแนวคิด “หวยเกษียณ”
เพื่อสร้างความมั่นคงหลังเกษียณของคนไทย
มาอย่างยาวนานหลายทศวรรษ

หลังจากอาจารย์พรเพ็ญเกริ่นว่าแม่ไม่ได้เห็นด้วยกับการเล่นหวย แต่ได้เริ่มศึกษาเนื่องจากเห็นว่าหวยต้องมีอะไรบางอย่างที่ดึงดูดให้ผู้คนชอบเล่น ก็เล่าถึงที่มาที่ไปของไอเดียในการผูกการเล่นหวยเข้ากับเงินออมเพื่อการเกษียณ ว่าเริ่มต้นจากประสบการณ์ในการพบเห็นประชาชนลิ่งคอปร์ที่ทำงานหาเช้ากินค่ำมีความสุข เมื่อรู้ว่ารัฐช่วยให้พวกเขามั่นคงขึ้นโดยการจัดระบบเงินไว้ให้ใช้หลังเกษียณ เพราะพวกเขาหวังว่าถ้าไม่ได้ทำงานแล้วจะใช้ชีวิตอยู่อย่างไร นั่นคือสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อยี่สิบกว่าปีมาแล้ว ซึ่งความตระหนักในเรื่องการให้ประชาชนมีเงินใช้หลังเกษียณยังมีน้อยมาก

“เคยให้ลูกศิษย์ลงไปศึกษาพฤติกรรมการเล่นหวยในสองหมู่บ้าน พบข้อมูลน่าตกใจว่าทั้งสองหมู่บ้านเล่นหวยปีละมากกว่าแสนบาท ในทางกลับกัน ถ้ารัฐให้เงินกองทุนหมู่บ้านละแสนต่อปีชาวบ้านคงมีความสุขมาก แค่นี้ไม่มีเงินออมแต่มีเงินซื้อหวยทำให้เราเกิดความคิดว่าน่าจะเปลี่ยนเงินหวยให้เป็นเงินออม ที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2550 เคยนำเสนอแนวคิดนี้ในงานสัมมนาใหญ่ จัดโดยคณะทำงานเศรษฐกิจมหภาค การเงิน การคลัง สถาบันที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปรากฏว่าคนฟังแล้วต่อต้านกันมาก เพราะเห็นว่าการซื้อหวยทั้งสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยมิดเป็นอบายมุขที่ควรหลีกเลี่ยง การยอมให้เปลี่ยนเงินหวยเป็นเงินออมเป็นการส่งเสริมอบายมุข แต่หลังจากที่ได้มีการทำงานวิจัยสามชิ้น และมีการนำเสนอแนวคิดนี้ในที่ต่าง ๆ จนล่าสุดนำไปให้กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เสนอต่อรัฐบาลชุดปัจจุบัน ซึ่งรัฐบาลได้นำไปปรับเปลี่ยนเป็นนโยบาย “หวยเกษียณ” ก็กลายเป็นว่าได้รับการยอมรับโดยถ้วนหน้า

ความสำเร็จของ**หวยเกษียณ**ในการเปลี่ยนเงินหวยเป็นเงินออมอาจมีความเสี่ยงอยู่บ้าง เพราะผู้ซื้อหวยมีเหตุผลในการตัดสินใจคล้ายกับนักลงทุน เช่น ซื้อเพราะมีแรงบันดาลใจจากเลขเด็ดต่าง ๆ ไม่ใช่เพราะต้องการเสี่ยงโชคแบบลาภลอย **หวยเกษียณ**เป็นหวยชุดแบบเลือกเลขไม่ได้ ผู้ซื้อก็จะยังคงหันไปซื้อหวยแบบที่เลือกเลขได้อยู่ดี จึงคาดว่าหวยออนไลน์นอกระบบจะยังคงมีอยู่ต่อไป”

อาจารย์พรเพ็ญเล่าต่อว่า “สลากออมทรัพย์ที่ออกโดยธนาคารของรัฐไม่ใช่ทางเลือกของผู้มีรายได้น้อย เนื่องจากผู้ซื้อหวยไม่สามารถเลือกเบอร์ได้ โอกาสถูกรางวัลน้อย และมีความรู้สึกลัวว่าเงินจม อีกทั้งเป้าหมายของโครงการคือยอดขาย ไม่ใช่จำนวนลูกค้า ทำให้ไม่ตอบโจทย์ผู้มีรายได้น้อย และแม้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ต้องการจะทำสลากเพื่อการเกษียณ แต่ติดข้อจำกัดทางกฎหมาย จึงทำได้แค่สลากระยะสั้น ไม่ส่งเสริมการออมระยะยาวอย่างแท้จริง”

โครงการเปลี่ยนเงินหวยเป็นเงินออม ระยะยาวจะประสบความสำเร็จได้ ก็ต่อเมื่อ สามารถดึงดูดให้ผู้ที่เคยใช้เงินซื้อสลาก กินแบ่งรัฐบาล หวยใต้ดิน รวมถึงการเสี่ยง โชคออนไลน์ทั้งในระบบและนอกระบบ หันมา เลือกซื้อ “สลากออมทรัพย์รัฐบาลเพื่อการ เกษียณอายุ” แทนการเสี่ยงโชคแบบเดิม อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

“แนวคิดที่เคยเสนอคือการนำโมเดลการแบ่งรายได้ของสลากกินแบ่งรัฐบาลมาใช้กับ**สลากออมทรัพย์เพื่อเกษียณอายุ** แบ่งเป็น 3 ส่วน: เงินรางวัล ค่าบริหารจัดการ และกำไร ซึ่งจะนำไปลงทุนแบบกองทุนรวมและคืนให้ผู้ซื้อเมื่อเกษียณในรูปแบบบำนาญพร้อมผลตอบแทน เงินรางวัลควรอยู่ที่ร้อยละ 40-60 ของรายได้ต่อเดือนเพื่อแข่งขันกับหวยมีด และลดค่าบริหารจัดการด้วยระบบดิจิทัล แม้รัฐบาลเห็นด้วยกับแนวคิดแต่ในที่สุดได้เปลี่ยนจาก**บำนาญ**เป็น**บำเหน็จ** และใช้**ซื้อหวยเกษียณแทน** ทำให้หมดหวังในการทำสลากออมทรัพย์ที่ใช้เลขรางวัลเดียวกับหวยหรือสลากกินแบ่งรัฐบาล”

เมื่อถามถึงนโยบายกาสิโนและเอนเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์ อาจารย์พรพิญให้ความเห็นว่า เป็นการสะท้อนถึงมุมมองที่ต่างกัน ฝ่ายคัดค้านกังวลเรื่องผลกระทบทางสังคม ขณะที่ตนเองมองว่าเรื่องนี้คล้ายกรณี **ปลาหมอคางดำ** ที่ให้ทั้งผลผลิตและผลข้างเคียงจำนวนมาก ด้านรัฐบาลก็เห็นว่าเป็นโอกาสในการสร้างรายได้ระยะยาว ลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาภาคการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวซึ่งเปราะบางต่อปัจจัยภายนอก รัฐบาลคาดหวังว่าโครงการสามารถดึงดูดเงินลงทุนกว่า 1 แสนล้านบาทต่อแห่ง สร้างรายได้ปีละ 4-5 หมื่นล้านบาท เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวร้อยละ 5-20 และเพิ่มรายได้เฉลี่ยต่อหัวจาก 40,000 เป็น 60,000 บาทต่อหัว แต่การตัดสินใจในนโยบายนี้ควรอยู่บนพื้นฐานของการศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility study) ที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการออกแบบระบบกำกับดูแลที่รัดกุม เช่นเดียวกับหลายประเทศที่สามารถจำกัดผลกระทบทางสังคมได้ด้วยกฎหมายที่เข้มงวด

“ถามว่ารัฐบาลควรทำอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชนยอมรับการมีกาสิโนในเอนเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์ได้ ในฐานะนักเศรษฐศาสตร์เราต้องมองทั้งด้านบวกและด้านลบอย่างรอบด้าน **ด้านบวก** กาสิโนที่อยู่ในรูปแบบเอนเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์สามารถสร้างรายได้ สร้างงาน ช่วยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ เช่น ถนน ระบบขนส่ง ไฟฟ้า รวมถึงการพัฒนาทักษะแรงงานในภาคบริการ **ด้านลบ** คือความเสี่ยง ทั้งผลกระทบทางสังคม ปัญหาอาชญากรรม แรงงานในอุตสาหกรรมกาสิโนที่อาจเผชิญสภาพแวดล้อมที่เปราะบาง ผลสำรวจนิด้าโพลสะท้อนว่าประชาชนไม่ได้คัดค้านอย่างเด็ดขาด แต่มีความกังวลต่อผลกระทบจาก

การพนัน ความไม่มั่นใจในการกำกับดูแลของรัฐ โดยเฉพาะในบริบทที่ดัชนีคอร์รัปชันของไทยยังอยู่ในระดับสูง

หากรัฐบาลจะเดินหน้าจริง สิ่งสำคัญคือต้อง ไม่ขายเพียงแนวคิด

«Responsible Gambling»

อย่างเดียว เพราะ
ยังไม่เพียงพอต่อ
การเรียกความเชื่อมั่น
แต่ควรเน้นแนวทาง

«Dividend Gambling»

คือทำให้ประชาชนเห็นชัด
ว่ารายได้จากกาสิโน
จะถูกจัดสรรกลับคืน
สู่สังคมในรูปแบบใด

ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม คือการนำรายได้ส่วนหนึ่งมาใช้สร้างระบบบำนาญที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ข้อมูลจาก Mercer พบว่า ไทยอยู่ท้ายตารางระบบบำนาญของโลก มาหลายปี และยังคงตามหลังหลายประเทศในอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ฉะนั้นหากมีการนำรายได้จากหวยหรือกาสิโนมาทำเป็นกองทุนบำนาญ ซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นคงในระยะยาวให้ผู้สูงอายุและประเทศชาติมากขึ้น นโยบายเอนเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์ก็อาจได้รับการยอมรับมากขึ้น”

“NIDA Sikhio Forward”

พลิกโฉมการเรียนรู้ ยกกระดับชุมชน

NIDA Sikhio หรือ “วิทยาเขตสี่คิ้ว” วิทยาเขตระดับ บัณฑิตศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ที่ตั้งขึ้นและเดินหน้าอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2538 เพื่อเป็น
ศูนย์กลางแห่งอนาคตของการเรียนรู้ พลิกโฉมการพัฒนาเมืองและ
ชุมชนอย่างยั่งยืน ที่มุ่งสู่การเป็น “ศูนย์กลางแห่งโอกาส” ด้วยทำเล
ที่ตั้งที่เชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จึงเหมาะสมที่จะทำหน้าที่รวบรวมและกระจายองค์ความรู้ งานวิจัย
และนวัตกรรมจากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาค เพื่อส่งเสริมสร้างสรรค์
แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นในทุกมิติ

โดยเน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน “เครือข่ายความร่วมมือ” ที่
แข็งแกร่งจึงเป็นหัวใจสำคัญของวิทยาเขตสี่คิ้วในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาเชิงรุก ที่สอดคล้องไปกับ
บริบทและความต้องการแท้จริงของพื้นที่ และช่วยให้เศรษฐกิจในระดับภูมิภาคเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ

และไม่เพียงมุ่งพัฒนาการศึกษาแต่ยังเป็นแหล่งบ่มเพาะ “อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ” ที่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ
ท้องถิ่นโดยไม่ละเลยความยั่งยืน ธุรกิจและอุตสาหกรรมที่เติบโตในพื้นที่ได้รับการออกแบบให้เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการจ้างงานที่มีคุณภาพ ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพา
ตนเองได้ในระยะยาว และเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาเมืองและเศรษฐกิจท้องถิ่น วิทยาเขตสี่คิ้วจึงออกแบบ
ระบบการศึกษาที่เน้นการลงมือทำและการประยุกต์ใช้จริง นักศึกษา ชุมชน และภาคธุรกิจสามารถทำงาน
ร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และเติบโตไปด้วยกัน

วิทยาเขตสี่คิ้วให้บริการทางวิชาการด้านพัฒนบริหารศาสตร์และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ภาคตะวัน
ออกเฉียงเหนือ โดยมีแผนดำเนินงานด้านการพัฒนาการศึกษา พัฒนาผู้นำและชุมชนสี่คิ้วอย่างยั่งยืน อาทิ
การเปิดหลักสูตรปริญญาโท สาขาการจัดการการท่องเที่ยว การพัฒนาสังคม และการจัดการสิ่งแวดล้อม
 อีกทั้งโครงการอบรมพัฒนาต่าง ๆ เช่น โครงการอบรมชาวบ้านในการปลูกหญ้าแฝกเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน
ในพื้นที่ ภายใต้วีความร่วมมือกับมูลนิธิทันตนวัตกรรม ในพระบรมราชูปถัมภ์ โครงการอบรมผู้ประกอบการ
วิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำและช่องว่างระหว่างโลกธุรกิจกับประโยชน์ทาง
สังคม ภายใต้วีความร่วมมือกับศูนย์ยูนิส-นิด้า (YUNUS-NIDA Center) นอกจากนี้ยังมีโครงการอบรมการทำ
เกษตรกรรมแบบ Smart – Farming ภายใต้วีความร่วมมือกับภาคเอกชน และโครงการอบรมเพิ่มศักยภาพ
การดูแลตนเองและครอบครัวของผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนและสังคมอย่างยั่งยืนเป็นรูปธรรม

ผู้อ่านที่สนใจสามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืนไปกับ NIDA Sikhio – วิทยาเขตสี่คิ้ว พื้นที่
แห่งการเรียนรู้และนวัตกรรมที่เปิดประตูสู่อนาคตที่ดีกว่า โดยสามารถศึกษาและสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม
ได้ที่ <https://nida.ac.th/sikhio-nida/> และ <https://www.facebook.com/nida.ac.th/>

EDITORIAL BOARD

1. ศาสตราจารย์ ดร. ศิวัช พงษ์เพียจันทร์	ประธานคณะกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีดา สุขเจริญสิน	คณะกรรมการ
3. รองศาสตราจารย์ ดร. สาวิตรี คทวณิช	คณะกรรมการ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดารารัตน์ อานันทนະສວງຄ໌	คณะกรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อธิกฤตย์ เทพมงคล	คณะกรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิชา เป้าอารีย์	คณะกรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพิน นุชเปี่ยม	คณะกรรมการ
8. รองศาสตราจารย์ ดร. พัทธิยา หลีกเพ็ชร	เลขานุการคณะกรรมการ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิภัต ชวีศจินดา	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

นางสาววรัญญา เปล่งดีสกุล

ผู้ประสานงาน

โทร. 0 2727 3025

2

3

4

5

6

7

8

9

WISDOM *for* Sustainable Development

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

148 ถ.เสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

โทรศัพท์ 0 2727 3023

อีเมล nidaimpacts2565@gmail.com